

377.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 22 marca 1928 r.

o likwidacji mienia byłych rosyjskich osób prawnych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Znajdujące się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mienie osób prawnych, które w dniu 7 listopada 1917 r. posiadały siedzibę na obecnym terytorjum Związku Socialistycznych Republik Rad, ulega likwidacji na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia.

Art. 2. Do przeprowadzenia likwidacji mienia osób prawnych, o których mowa w art. 1, powołany jest Komitet Likwidacyjny do spraw byłych rosyjskich osób prawnych, mający siedzibę w Warszawie.

Art. 3. 1. W skład Komitetu wchodzi przewodniczący, mianowany przez Ministra Skarbu, i czterech członków stałych z ramienia Ministrów: Spraw Zagranicznych, Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Spraw Wewnętrznych, tudzież delegat zainteresowanego ministra lub urzędu, w szczególności delegat Ministra Reform Rolnych, gdy przedmiotem likwidacji jest mienie instytucji kredytu długoterminowego rolnego (ziemskiego) lub nieruchomości ziemskie. W posiedzeniach Komitetu biorą udział z głosem doradczym delegaci: Prokuratury Generalnej oraz Delegacji Polskiej w Mieszanej Komisji Rozrachunkowej.

2. Sprawami Komitetu kieruje przewodniczący. Delegat Ministra Skarbu sprawuje funkcje zastępcy przewodniczącego.

Art. 4. 1. Uchwała Komitetu o przystąpieniu do likwidacji mienia osoby prawnej będzie podana do wiadomości publicznej; osobom interesowanym służy prawo wniesienia do Komitetu sprzeciwu w ciągu sześciu tygodni od daty ogłoszenia uchwały.

2. Komitet może na skutek sprzeciwu znieść lub zmienić powziętą uchwałę, podając o tem do wiadomości publicznej.

3. Sprzeciw nie wstrzymuje postępowania likwidacyjnego, jednak do czasu rozstrzygnięcia sprzeciwu likwidowane mienie nie może być zbywane.

Art. 5. 1. Po powzięciu uchwały o przystąpieniu do likwidacji Minister Skarbu wyznaczy na wniosek Komitetu likwidatora.

2. Wyznaczenie likwidatora ze wskazaniem miejsca jego urzędowania będzie podane do wiadomości publicznej jednocześnie z ogłoszeniem uchwały o przystąpieniu do likwidacji.

3. W przypadku, gdy nad likwidowanym mieniem jest ustanowiony przymusowy zarząd państwowy, li-

kwidator będzie wyznaczony przez Ministra Skarbu w porozumieniu z ministrem, który ustanowił zarząd państwowy, w terminie przez nich określonym, o czym będzie osobno podane do wiadomości publicznej.

Art. 6. 1. Bezzwłocznie po wyznaczeniu likwidator obejmie pod swój zarząd znajdujące się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mienie osoby prawnej, przystąpi do spisania inwentarza aktywów i pasywów oraz do sporządzenia bilansu.

2. Likwidator jest uprawniony do wszelkich czynności prawnych, zmierzających do ustalenia i zachowania przeznaczonego do likwidacji mienia, oraz do zastępstwa sądowego tak w sprawach spornych, jak i postępowaniu niespornem, nie wyłączając postępowania hipotecznego, bez obowiązku składania pełnomocnictwa.

3. Likwidator jest obowiązany przedsięwziąć odpowiednie kroki w celu ściągnięcia wszelkich wymagalnych należności.

4. Wszelkie wpływy, po potrąceniu wydatków bieżących, likwidator składa na rachunek Komitetu do instytucji, wskazanej przez Ministra Skarbu.

Art. 7. 1. Od chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia nie mogą być dokonywane żadne czynności prawne, dotyczące mienia, wskazanego w art. 1, z wyjątkiem aktów zwykłego zarządu; nie mogą być również ujawniane w wykazach hipotecznych i rejestrach wieczystych czynności uprzednio zawarte.

2. O przystąpieniu do likwidacji poda likwidator ostrzeżenie do ksiąg hipotecznych i rejestrów wieczystych nieruchomości lub kapitałów hipotekowanych, należących do osoby prawnej. Poda również ostrzeżenie do ksiąg i rejestrów nieruchomości lub kapitałów hipotekowanych, które w dniu 7 listopada 1917 roku należały do tejże osoby prawnej, chociażby już przeszły w obce ręce, o ile należą jeszcze do bezpośrednich nabywców albo do ich spadkobierców.

3. W przypadkach, gdy Komitet uzna za wskazane, upoważni likwidatora do zażądania w drodze sądowej unieważnienia zdziałanych po dniu 7 listopada 1917 r. czynności, dotyczących likwidowanego mienia, w tej liczbie umów, przenoszących własność nieruchomości lub kapitałów hipotekowanych. Sąd uzna czynności te za nieważne, o ile zostały dokonane pod warunkami, które spowodowały znaczne zmniejszenie wartości likwidowanej masy, połączone ze szkodą osób interesowanych. Prawa, nabyte w dobrej wierze, będą zachowane.

4. Wpisanie po dniu 7 listopada 1917 roku do ksiąg hipotecznych i rejestrów wieczystych wyroków i decyzji sądowych przez wierzycieli osób prawnych, o których mowa w art. 1, a których mienie zostało przeznaczone do likwidacji, nie będzie miało skutków hipoteki sądowej, roszczenia zaś temi wyrokami zasądzone będą dołączone do ogółu wierzytelności i zaspokojone w sposób i pod warunkami, przewidzianymi w art. 8, 10, 13, 14 i 16.

5. Należności z wyroków, zapadłych przeciwko osobom prawnym, o których mowa w art. 1, nie będą mogły być ściągane w drodze egzekucji sądowej, lecz

będą dołączone do ogółu wierzytelności i zaspokojone w sposób i pod warunkami, przewidzianymi w art. 8, 9 (ust. 1 i 2), 10, 13, 14 i 16. Przepis ten nie dotyczy należności z tytułu zwykłego zarządu.

6. Przepisy, zawarte w ustępie pierwszym, nie stosują się do czynności zarządcy państwowego lub likwidatora mienia byłych rosyjskich instytucji kredytu długoterminowego; mogą oni dokonywać wszelkich czynności, statutami tych instytucji przewidzianych, z tytułu udzielonych pożyczek. W przypadku, gdy nieruchomości ziemskie, obciążone taką pożyczką, zostanie nabyta przez Państwowy Bank Rolny lub będzie przy udziale tegoż Banku parcelowana, zarządca państwowy lub likwidator może wykreślić wierzytelność z ksiąg hipotecznych lub rejestrów wieczystych na żądanie Państwowego Banku Rolnego po otrzymaniu od tego Banku zobowiązania przejęcia do zapłacenia wynikłej z przerachowania należności byłej instytucji rosyjskiej wraz z kosztami administracyjnymi i innymi należnościami z zachowaniem warunków oprocentowania i umorzenia.

Art. 8. 1. Przy ustalaniu aktywów i pasywów likwidowanego mienia będą stosowane obowiązujące przepisy o przerachowaniu, a w szczególności rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań prywatnoprawnych (Dz. U. R. P. z r. 1925 Nr. 30, poz. 213); przytem wierzytelności danej osoby prawnej będą przerachowane w tej samej mierze, co wierzytelności obywateli polskich.

2. Przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r., z wyjątkiem § 43, oraz przepisy §§ 18 i 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 115 poz. 1029), nie będą miały jednak zastosowania do objętych art. 14 należności od byłych rosyjskich zakładów ubezpieczeń. Przerachowanie tych należności na złote nastąpi według przeciętnej rocznej stawki skali § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r., odpowiednio do daty powstania tytułu, przyczem przy obliczaniu należności z umów ubezpieczenia będą stosowane podane niżej przepisy.

3. Dla ubezpieczeń na życie:

a) za sumę należności z umów ubezpieczenia, które stały się wymagalnymi przed dniem ogłoszenia uchwały o przystąpieniu do likwidacji, przyjęta będzie suma ubezpieczenia, przerachowana według roku zawarcia umowy, z potrąceniem niewpłaconych składek, przerachowanych tak samo, jak i suma ubezpieczenia. Należności z umów ubezpieczenia z umówionym terminem płatności, przy których opłata składek została ukończona, przewidziany zaś termin wypłaty jeszcze nie nastąpił, będą uważane za płatne w terminie ogłoszenia uchwały o przystąpieniu do likwidacji, z uwzględnieniem przy wypłacie dyskonta w stosunku 4% rocznie. Składki, wpłacone po dniu 7 listopada 1917 roku, zaliczone będą tylko według przeciętnych kursów rocznych z lat ich wpłacenia; różnica zaś pomiędzy tak przerachowanymi składkami a należną z tytułu składek kwotą ulegnie potrąceniu z sumy ubezpieczenia.

b) Za sumę należności z umów ubezpieczenia, podlegających przed dniem 1 sierpnia 1914 r. w myśl warunków ubezpieczenia zamianie na bezskładkowe, a które stały się wymagalnymi przed dniem ogłoszenia uchwały o przystąpieniu do likwidacji, przyjęta będzie suma ubezpieczenia, przerachowana na zasadzie stosunku składek zapłaconych do składek należnych.

c) Za sumę należności z umów ubezpieczenia renty będzie przyjęta wartość skapitalizowanej renty, obliczona na koniec roku, w którym nastąpiła przerwa w wypłacie, i przerachowana według roku zawarcia umowy. Dla rent, przyznanych przed końcem 1915 roku, obliczenie będzie dokonane na koniec 1915 r., o ile nie zostanie udowodnione, że przerwa w wypłacie renty nastąpiła w innym terminie.

d) Za sumę należności z umów ubezpieczenia, które nie stały się wymagalnymi przed dniem ogłoszenia uchwały o przystąpieniu do likwidacji, przyjęta będzie suma, wynosząca 70% wpłaconych składek, przerachowanych według roku zawarcia umowy. Składki, wpłacone po dniu 7 listopada 1917 roku, zaliczone będą tylko według przeciętnych kursów rocznych z lat ich wpłacenia.

e) Z należności powyższych będą potrącone pożyczki pod zastaw polis oraz zaliczki, przerachowane według przeciętnej rocznej stawki skali § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r. odpowiednio do daty zaciągnięcia pożyczki lub otrzymania zaliczki.

f) Nie będą uwzględnione umowy ubezpieczenia, zawarte po dniu 7 listopada 1917 r., oraz umowy ubezpieczenia, które, zgodnie z ogólnymi warunkami ubezpieczeń, podlegały unieważnieniu przed dniem 1 sierpnia 1914 roku.

4. Dla ubezpieczeń innego rodzaju za sumę należności przyjęta będzie suma odszkodowania, względnie skapitalizowana wartość renty, przerachowana według roku, w którym stała się wymagalna.

Należności, wymienione w p. 4 art. 14, zostaną przerachowane zgodnie z przepisami rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 1029) z wyjątkiem §§ 18 i 19.

Art. 9. 1. W ciągu trzech miesięcy od daty ogłoszenia uchwały o przystąpieniu do likwidacji (art. 4) osoby interesowane mogą zgłaszać do Komitetu swe roszczenia i składać dowody, stwierdzające ich zasadność. Prawa i roszczenia, ujawnione hipotecznie albo zabezpieczone w drodze zastawu lub zaskazu na nieruchomościach osoby prawnej, uważa się za należycie zgłoszone.

2. Prawa i roszczenia, niezgłoszone w powyższym terminie uważa się za wygasłe w stosunku do mienia osoby prawnej, znajdującego się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Postanowienie ustępu poprzedniego nie stosuje się do praw akcjonariuszów, udziałowców i członków z tytułu posiadanych akcji, udziałów lub praw członkowskich.

Art. 10. 1. Jeżeli zgłoszone roszczenie następcza wątpliwości, Komitet zawiadomi o tem osobę interesowaną, wyznaczając jej termin do uzupełnie-

nia dowodów. Termin ten nie może być krótszy, niż dwa tygodnie od daty doręczenia zawiadomienia. W wyjątkowych przypadkach Komitet może wyznaczony termin przedłużyć.

2. Jeśli Komitet rozszczenie odrzuci, osobie interesowanej służy prawo wytoczenia powództwa przeciwko likwidatorowi w terminie miesięcznym od daty doręczenia odmownej uchwały Komitetu.

3. Niezachowanie terminów, wyznaczonych przez Komitet zgodnie z ustępem pierwszym, lub terminu, przewidzianego w ustępie drugim, powoduje uznanie zgłoszonego rozszczenia za wygasłe w stosunku do mienia osoby prawnej, znajdującego się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 11. 1. Mienie osób prawnych, których statuty przewidują w razie likwidacji przekazanie pozostałego majątku bądź na cele ogólne, bądź na rzecz Skarbu byłego Cesarstwa Rosyjskiego, bądź na rzecz innych osób prawnych, względnie instytucji, położonych na terytorium obecnego Związku Socjalistycznych Republik Rad, podlega przejściu na własność Skarbu Państwa.

2. Uchwała o przejściu mienia osoby prawnej na własność Skarbu Państwa może być powzięta przez Komitet również w przypadku, gdy likwidowany majątek powstał — w całości lub w części — z zapomóg rządowych lub samorządowych, albo z ofiarności publicznej, oraz gdy statut nie przewiduje prawa akcjonariuszów, udziałowców lub członków do podziału pomiędzy nich mienia osoby prawnej.

3. Uchwała Komitetu o przejściu likwidowanego mienia na własność Skarbu Państwa będzie podana do wiadomości publicznej.

4. Likwidowane mienie będzie przejęte na własność Skarbu Państwa stosownie do uchwały Komitetu bądź w naturze, bądź w drodze zbycia go w sposób, przewidziany w art. 12.

5. Odpowiedzialność Skarbu Państwa za pasywa likwidowanego mienia ogranicza się w razie przejścia mienia w naturze do jego wartości, ustalonej przez wojewódzką komisję szacunkową lub górniczą komisję szacunkową, działającą na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu, wydanego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z dnia 21 września 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 863), w razie zaś zbycia — do wysokości postąpnionego lub umówionego szacunku.

6. Przy regulowaniu rzeczonych pasywów mają odpowiednie zastosowanie postanowienia art. 13 i 14.

7. Mienie, przejęte na własność Skarbu Państwa, otrzyma w drodze uchwały Rady Ministrów przeznaczenie na cele ogólne, odpowiadające w miarę możliwości dotychczasowemu przeznaczeniu.

Art. 12. 1. Likwidacja mienia osób prawnych, nieprzejętego na własność Skarbu Państwa w naturze, nastąpi w drodze zbycia przez licytację albo z wolnej ręki.

2. Licytacja nieruchomości będzie nakazana na podstawie uchwały Komitetu przez właściwy sąd okręgowy w trybie niespornym i dokonana z zachowaniem przepisów ustawy postępowania cywilnego.

3. Licytacja ruchomości będzie dokonana na podstawie uchwały Komitetu przez komornika sądowego na polecenie właściwego sądu pokoju.

4. W razie sprzedaży z wolnej ręki prawo nabycia służyć będzie osobom fizycznym i prawnym, w Państwie Polskim do działania uprawnionym. Pierwszeństwo w przypadkach, w których Komitet uzna to za wskazane, posiadać będą osoby prawne polskie, utworzone przez dawnych udziałowców, akcjonariuszów lub członków danej osoby prawnej.

5. Sprzedaż majątku z wolnej ręki nie może nastąpić poniżej szacunku właściwej wojewódzkiej komisji szacunkowej.

6. W razie przekazania nabywcy w całości lub w części pasywów likwidowanego mienia Komitet ustali sposób zabezpieczenia wypłaty przekazanych należności.

Art. 13. Sumy, otrzymane z realizacji aktywów, będą przeznaczone na uregulowanie pasywów według zasad ogólnych, przyczem będą zaspokojone przede wszystkim ewentualne koszty licytacyjne oraz ustalone przez Komitet koszty likwidacji, po zaspokojeniu zaś wierzytelności, korzystających z hipoteki lub przywileju, będą uregulowane odszkodowania za nieszczęśliwe wypadki personelu likwidowanej osoby prawnej.

Art. 14. 1. Pozostałość, jaka się okaże po zaspokojeniu wierzytelności, wymienionych w poprzednim artykule, zostanie przeznaczona na uregulowanie należności obywateli polskich oraz takich należności obywateli obcych, które powstały na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej lub przypadają z tytułu umów, zawartych przez oddziały lub przedsiębiorstwa danej osoby prawnej na tym obszarze, o ile należności te zostały uznane w myśl artykułów 7, 8, 9 i 10.

2. Należności z umów zbiorowych ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków, zawartych na zasadzie przepisów z 2/15 czerwca 1903 r. (Zb. Pr. i Rozp. Ros. Nr. 81, poz. 912), których wypłatę przejął Zakład Ubezpieczeń we Lwowie na mocy ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148), będą przekazane temu Zakładowi.

3. Należności, objęte niniejszym artykułem, w razie niemożności całkowitego ich zaspokojenia będą uregulowane stosunkowo.

4. Podziału sum dokona Komitet.

Art. 15. 1. Przy likwidacji mienia byłych rosyjskich instytucji kredytu długoterminowego będą podlegały zaspokojeniu jedynie należności obywateli polskich, wynikające z emisji przez te instytucje listów zastawnych oraz z innych tytułów.

2. Minister Skarbu określi sposób stwierdzenia, które listy zastawne były własnością obywateli polskich w dniu wydania rozporządzenia niniejszego, oraz ustali tryb i sposób konwersji tych listów.

Art. 16. W przypadku, gdy likwidowane mienie, znajdujące się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, nie wystarczy na pełne pokrycie należności, częściowe zaspokojenie wierzycieli na podstawie niniejszego rozporządzenia nie pozbawia ich praw po-

szukiwania niezaspokojonej należności z innego mienia danej osoby prawnej.

Art. 17. 1. Pozostałość aktywów po zaspokojeniu roszczeń, wymienionych w art. 13, 14 i 15, zostanie podzielona przez Komitet między akcjonariuszów, udziałowców lub członków w stosunku do ich udziału w kapitale zakładowym.

2. Prawo odbioru sum, przypadających z powyższego tytułu oraz z mocy art. 13, 14 i 15, przedawnia się upływem lat 10 od daty ogłoszenia w Monitorze Polskim wezwania do odbioru.

3. Po upływie wskazanego wyżej przedawnienia nieodebrane sumy przejdą na własność Skarbu Państwa.

Art. 18. Uchwały Komitetu, przewidziane w art. 4 i 11, oraz inne ostateczne uchwały mogą być zaskarżone przez osoby interesowane do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Art. 19. Rozporządzenie niniejsze nie narusza w niczem zawartych przez Rzeczpospolitą Polską traktatów i układów międzynarodowych, których przepis, odnoszące się do spraw, objętych niniejszym rozporządzeniem, będą zachowane przy jego wykonaniu.

Art. 20. Wykonanie rozporządzenia niniejszego, w szczególności wydanie przepisów o trybie podawania do wiadomości publicznej uchwał Komitetu (art. 4, 5 i 11), o sposobie określenia i przerachowania należności, wynikających z różnych kategorii umów ubezpieczeniowych, oraz o likwidacji wienia poszczególnych kategorii osób prawnych, a także wydanie regulaminu dla Komitetu Likwidacyjnego do spraw byłych rosyjskich osób prawnych — porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 21. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*